

GRUUSIA JA EESTI INIMÕIGUSTE HINNANGU VÕRDLUS

EESTI

GRUUSIA

Mis on "inimõigused"?

"Inimeste üldised õigused"

"Inimeste õiguste kaitsmine"

"Ei oska vastata"

Milliseid õiguseid rikutakse?

"Sotsiaalmajandusliku ollukorraga seonduvaid"

Kõige probleemsemad õigused

Lõimumine

Vihakõne

Diskrimineerimine

Usuvabadused

Vangide
õigused

Peamised infoallikad

Meedia

Perekond, sõbrad

Internet

Eestis ja Gruusias viidi läbi uuring inimõigustest mõlemas riigis. Mõlemas uuringus küsiti elanikkonna arvamust inimõiguste olukorrast nende riigis ning lisaks saadi hinnagud eriala ekspertidelt.

Nii Eestis kui ka Gruusias puhul tuli välja inimeste vähene teadlikkus inimõigustest. Selgituseks terminile „inimõigused“ anti väga üldine ning pealiskaudne vastus ning kahjuks ei osanud mõlemas riigis suur osa elanikest täpset vastust anda: Eestis 30%

küsitletutest ning Gruusias 14%. See näitaja kirjeldab mõlema riigi teravat probleemi: inimesed ei ole oma õigustest teadlikud ning ei oska ka nende eest seista. Oma õiguste eest seismine on õpitav kunst, millest inimesed peavad teadlikud olema. Mõlemas riigis on aga probleeme kodanikuhariduse õpetamisega ning inimõiguste kaasamisega kooliõppesse.

Probleemid teadlikkusega ning riikite keerulised sotsiaal-majanduslikud olukorrad ja sellest tulenev madal elatustase võivad olla põhjusteks, miks mõlemas uuringus mainisid inimesed inimõiguste rikkumisi sotsiaalsfääris ning et nende riigil on probleeme sotsiaalse võrdsuse tagamisega. Enamasti mõeldi selle all sotsiaalsete, majanduslike ning materiaalsete õiguste rikkumisi, mida tavapäraselt inimõiguste hulka ei arvata.

Gruusiaga võrreldes on Eesti inimesed aga positiivsemad riigi inimõiguste seisukorra pärast. Eestis küsitlute seast väitis 29%, et riigis ei ole inimõigustega kõik korras, mis on küll üllatavalt suur protsent, kuid Gruusia 64%-ga võrreldes siiski parem näitaja.

Puuetega inimeste probleeme mainiti mõlemas uuringus ning ka eksperdid on mures Eesti ja Gruusia olukorra pärast selles valdkonnas. Eestis võeti küll 2012. aastal vastu Puuetega Inimeste Õiguste konventsioon, kuid reaalsuses kohtab siiski diskrimineerimist sagedasti. Samasugused valukohad on ka Gruusia ühiskonnas, kus diskrimineerimisele lisaks pole riiklikud toetused puuetega inimestele piisavad.

Veel ühe sarnasusena kahe riigi vahel võib välja tuua problemaatilise soolise võrdõiguslikkuse ning seksuaalvähemuste õiguste mittetagamise. Kuigi mõlema riigi puhul mainiti neid, kui ühiskonna murekohti, on probleemide sisud siiski erinevad. Eesti puhul tuuakse välja meeste ning naiste vahelist suurt palgalõhe ja naiste vähene ühiskondlik kaasatus. Gruusias on peale nende lahendamata küsimuste ka suuri probleeme ahistamiste, koduvägivalla ja naiste mõrvade suure arvuga. Tihti aga neid probleeme isegi ei tunnista kui soolist diskrimineerimist.

Seksuaalvähemuste puhul on Eesti peamiseks puudujäägiks õigus eraelule, ühiskondlik diskrimineerimine ja viha õhutamine internetis ning madal teadlikkus igas ühiskonna segmendis. Gruusias on seksuaalvähemuste probleemide allikaks tihti õigeusu kirik, kes ei tunnista samasoolisi paare ning kelle laialdase mõju tõttu püsivad ühiskonnas stereotüübid ning hukkamõistmine võib viia isegi vägivaldsete konfliktideni seksuaalvähemuste ning kiriku toetajate vahel nagu juhtus 2012. aasta mais toimunud meelevaheldusel.

Usuvabaduste rikkumised ning õigeusu kiriku tugev mõju Gruusia ühiskonnas on üks suurimaid erinevusi Eesti ja Gruusia vahel. Õigeusu kirik on suutnud säilitada oma erisuhte riigiga ning see võimaldab neil nii mõnestku inimõiguste normist mööda vaadata. Näiteks võib tuua Gruusia diskrimineerimisvastase seaduse, millesse lisati eriklausel Gruusia õigeusu kiriku kohta, et nende väärtusi selle seadusandlusega mitte

puudutada. Eesti puhul ei toodud aga usuvabaduste rikkumisi välja ei elanikkonna uuringus ega ekspertide hinnangul.

Eesti ühiskonna valukohana on uuringu mõlemas osas välja toodud lõimumisprobleeme. Suur venekeelne kogukond peab inimõiguste rikkumiseks kodakondsuse mitteandmist ning piiratud võimalusi vene keele kasutamiseks. Kuigi võõrkeelne asjaajamine ning kodakondsuse automaatne saamine, selle taotlemise lihtsus ning mitte omamisega kaasnevad piirangud ei ole inimõiguste rikkumised, mõjutavad need valdkonnad inimeste suhtumist ning arvamusi nende endi olukorra kohta Eestis. Selle tõttu tunnevadki inimesed, et nende keeleoskuse tõttu diskrimineeritakse neid, kuigi ekspertide hinnangul Eestis keelelist diskrimineerimist ei toimu. Ka Gruusia inimõiguste hinnangul on mainitud, et gruusia keele vähene oskus võib piirata inimeste võimalusi tööturul, kuid Gruusial ei ole sellist konkreetset ühiskondlikku lõhestumist nagu Eestis.

Ekspertide sõnul on vangide olukord Eestis ja Gruusias paranenud, kuid Gruusia puhul avaldati siiski muret vangide väärkohtlemise pärast. Samuti tõmmati tähelepanu selliste juhtumite karistama jätmisele.

Mõlema riigi elanikkonna jaoks on peamiseks infoallikaks meedia, millel on inimeste hoiakute ning arusaamade kujundamisel suur osakaal. Mõlema riigi puhul hindasid aga eksperdid meedia kvaliteeti pigem negatiivselt. Nii Eestis kui ka Gruusias oldi mures liigse skandaalijanu pärast, mille tõttu ei vasta meediaallikate teemakäsitus alati reaalsusele. Gruusia eksperdid sooviksid näha rohkem positiivset kajastust, et inimestel ei tekiks lootusetuse ning inimõiguste rikkujatel karistamatuse tunnet. Eesti puhul mainiti küll piisavat inimõiguste kajastamist, kuid seda tehakse tihti pigem kaudselt ning mõnes teises kontekstis, mille põhjuseks võib olla ajakirjanike vähene teadlikkus inimõigustest. On kahetsusväärne, et meedia on võtnud pilkava hoiaku soovoliniku töösse, kuigi Eestis on märkimisväärseid probleeme soolise võrdõiguslikkusega. Samuti on märgatud meedias viha õhutamist, milles Gruusia on aga suuri edusamme teinud. Ekspertide hinnangul on Gruusias vihakõne ajakirjandusest praktiliselt välja juuritud. Seda arengut on ka tunnustanud erinevad vähemusgrupid.

On mõnevõrra üllatav, et internetist teabesaamist mainisid Eestis vaid 27% ja Gruusias 25% küsitletutest. Gruusia puhul on arvatavasti põhjuseks piiratud juurdepääs internetile mitmetes eri piirkondades, kuid Eesti puhul on see näitaja üllatavam, kuna internet on laialt kättesaadav ning internetivabaduselt ollakse maailmas esikohal. Samas on see ka kaasa toonud viha õhutamist seksuaalvähemuste suunas.

Kokkuvõtteks võib öelda, et mõlemas riigis on jätkuvalt mitmeid inimõiguste probleeme, kuid nii valitsused ning vabauhendused ja kodanikuorganisatsioonid tegelevad nende lahendamise ning neist teavitamisega. Viimaste tegevust on

uuringutes hinnatud positiivselt ning julgustatud nende aktiivset jätkamist. Ühiskonna teadlikkuse tõstmine ongi üks peamisi väljakutseid mõlemas riigis.